

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

23-шо (3723) №,
2025 ий 11 июнь,
вүргече

0+

Йамде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Йоча газет дене пырля лий

📷 1-ше номеран Морко школ гыч
Росина Иванова, Советский район
Үшнүр школ гыч Ульяна Царегородцева
да Антон Веткин.

Марий Элыште могай увер? Эн чолга ўдыр-рвезе-влак кушечын улыт? Нуно кенеж канышыштым кузе эртатат? «Ямде лий» газетым налше да лудшо-влак ты йодыш-шамычлан вашмутым тыманмеш пуат. Вет нуно арня еда шуко онгай да пайдале статьям лудыт.

Теве снимкысе икшыве-влак каникул гынат, йоча газет дене кылым огыт йомдаре. «Ныл йолан йолташем», «Пүртүс муро», «Ме шарнена! Ме кугешнена!» рубрике-влакым поснак йоратат. Ты лаштыклам шке заметкышт дене пойдараш сөрат.

– «Ямде лий» – йоратыме газет. Йоча-влаклан полеклалтише савыктышым тўналтыш классла гычак лудам. Иктанаш ўдыр-рвезе-влакын усталыкыштым, возымыштым эскерем. Газет лаштык-ла гоч тўрлў конкурс нерген пален налам. Шукерте огыл журнал-лист-влак мыланем шке ыштыме наклеикыштым полекленыт. Тудым телефонышкем пижыктем да ты вашлиймаш нерген кужу жап шарнаш тўналам, – ойла Шернур район Койсола школышто 6-шо классым тунем пытарыше Антон Веткин.

Кызыт газет да журнал-влаклан подпискым ыштыме тургым эртаралтеш. Тўрлў йўн кокла гыч келшышыжым ойырен, 2025 ийын кокымшо пелийжылан «Ямде лий-лан» возалташ вашкыза.

Оля МАЙКОВА.
Катя СЕРГЕЕВАН фотожо.

Почто гоч:
индекс – П4696.
Подпискыкын
декадыже годым
(13 июнь марте)
ак – 436
тенгеат 14 ыр
(Марий Элыште).

ПОДПИСКЕ

Онлайн: podpiska.pochta.ru
сайтыш пурман але
«Почта России»
мобильный приложенийым
кучылтман.
Индекс ден ак тыгаяк.

Редакций гоч: ак – 200 тенге.
Электрон газетым налнеда
гын, yamde_lii@mail.ru
адресыш лўмнердам,
электрон почто
адресдам возен
колтыман.
Ак – 200 тенге.

Рекламс.

Келге шинчымашым ончыктеныт

Йўлаш пурышо «Лўдыкшыдымў орава» республикысе конкурс Йошкар-Олаште 46-шо гана эртаралтын. Районлаште сенгышыш лекше 16 команде кок кече жапыште тагасен. Самырык инспектор-шамыч корнышто коштмо правил-влакым палымыштым тергеныт, велосипед дене чын кудалыштын да икымше полышым пуэн моштымыштым ончыктеныт. Кугу Ачамланде сарыште Сенгымашлан 80 ий теммылан пӧлеклалтше «Дороги Победы» творческий номерым ямдыленыт.

– Марий Эл Республикысе школ-лаште самырык инспектор-влакын 165 отрядышт пашамышта. Тушто 2451 тунемше уш-акылжым пой-дара да мастарлыкшым виянда, –

палемден Марий Элысе образований да науко министр Лариса Анатольевна Ревуцкая.

Конкурсшто Волжск олесе лицейын «Перекрёсток» командыже (снимкыште) икымше верым сенген налын. Ёдыр-рвезе-влак «Лўдыкшыдымў орава» всероссийский конкурсшто шинчымашым тергаш тўналыт. Волжский район Памар школын «БОНД» командыже кокымшо лийын. Курыкмари район Виловат школын командыже кумшо верыш лектын.

Людмила ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

Фотом Марий Эл Республикысе Образований да науко министерствын «ВКонтакте» соцкылысе тўшкаж гыч налме.

Мурсемлан шўмангына

Чакмарий кыдалаш школышто Кужмарий йоча симыктыш школын филиалже пашам ышта. Ме, 5-ше «Б» классым тунем пытарыше кандаш ёдыр, тиде музыкальный школыш уло кумылын коштына. Мураш Асия Николаевна Кириллова туныкта, а кўсле дене шокташ – Валентина Витальевна Костерова. Туныктышына-влак келге шинчымашым пуат, поро улыт, но пентгыдын йодыт. Милана йолташ ёдырем дене кўсле дене шокташ тунемына. Мы-

ланем пеш келша. Концертыштат усталыкнам ончыктена, конкурсшкат ушнена. Мемнан «Йонгалтыш» кўсле ансамбльна республикысе конкурс-фестивальыште икымше верым сенген налын. «Поющая весна» фестивалыште хор дене мурым муренна (снимкыште). Тунемме идалык мучаште отчётный концерт ончыктенна.

Таня БЫЧКОВА.

Звенигово район.

Фотом школ архив гыч налме.

Российысе увер

9-23 августышто Ставрополь кундемшыте самырык-влаклан «Машук» всероссийский форум эртаралтеш. Тушко 14 ий гыч ушнаш лиеш. Йодмашым 1 июль марте колтыман. Тўрыс увер – mashuk-forum.ru сайтыште.

«Небо Победителей» икымше высокотехнологический сўрет конкурсшко ушнаш манын, «Кугу Сенгымашлан 80 ий» теме почеш пашам ямдылыман. Сўретым 10 август марте колтыман. Сенгыше 10 снын пашаж почеш, дрон-шамычым кучылтын, шоу ямдылат.

Журналистикыште шкендам тергынеда? Тугеже «13 метров» конкурсшко ушныза. Цирклан пӧлеклалтше интервью, репортажым, постым але видеом ямдылыза. Пашам 15 июль марте колтыза. Тўрыс увер – 13metrov.circus.ru сайтыште.

Марий Элысе увер

Йошкар-Оласе 1-ше номеран коррекционный школын ёдыр-влак командыже «Футбол в коррекционной школе» всероссийский тагасымаште сенгышыш лектын. Ева Беляевам эн сайын модшо семын палемденыт.

Оршанке район Кугу Ёрша школышто 4-ше классым тунем пытарыше ёдыр-рвезе-влаклан Москошто, «Орлята России» программн икымше всероссийский выпускнойштыжо, лияш пиал шыргыжалын.

28 майыште Татарстан Республик Балтаси район Балтаси посёлкышто «Келшымаш тулото» 58-ше гана эртаралтын. Тушко Татарстан, Марий Эл республикла да Виче кундем гыч тунемше-влак погыненыт. Вес ийын ты фестиваль Виче кундем Малмыж районышто лиеш.

Таношкылмаш.

Андрей Кириллов – шолаште.

Мотор кенгеж пайрем

5 июньшто Йошкар-Оласе Тү-выра да каныме паркыште Йочам аралыме кечылан да Шочмо элым аралышын идалыкшылан пөлекла-ше «Йоча пеледыш пайрем» эрта-ралтын. Мероприятийыш Морко, Советский, Шернур, У Торъял, Ки-лемар районла да Йошкар-Ола гыч 9 команде ушнен.

Йўлам жаплена

Пеледыш пайремын поро йўлаже – таношкылмаш. Йоча-влак Палы-дыме салтаклан шарныктыш воктеч рўдö паркын эстраде аланже марте марий семўзгар сем почеш ошкылы-ныт. Сарзе ен-шамычым шарналтен, Воин чап да Курымашлык тул монумент воктеке пеледышым пыштеныт.

– Йоча пеледыш пайрем – мо-тор кенгеж пайрем. Тышке шочмо йылмым палыше да аклыше, марий улмышт дене кугешныше ўдыр-рвезе-влак погыненыт, – палемдыш Марий Эл Кугыжаныш Погын Пред-седательын икымше алмаштышыже Лариса Яковлева.

Кече веселан эртен

Марий модыш-влак уш пўсыл-лыкым, кап писылыкым виyндаш полшат, икте-весе коклаште кылым пентгыдемдат. Нуным самырык-ша-мыч палышаш, тукум гыч туку-мыш арален кодышаш улыт. Ты шонымаш денак организатор-влак ятыр модмашым ямдыленыт. Теве Морко район Коркатово лицейын «Айвика» командыжлан «Онто дене модмаш» келшен.

– Мыланна онгыш шогалаш темленыт, кидышкына кугу тоям кучыктеныт. Шотлымо почеш, ике тоям шогалтен коден, весы-ным кучен шуктыман. Көн кам-возеш – сеналтеш. «Писе йыдал»,

«Шортньö капка», «Онго дене мод-маш», «Пики дене лўйкалымаш» модыш-шамычат онай лийыныт, – палдарышт ўдыр-влак.

Пайремын ик весела ужашыже – армрестлинг тагасымаш. Ўдыр-ша-мыч коклаште эн виyн У Торъял район Тошто Торъял школ гыч Софья Басова лийын. Рвезе-влак коклаште икымше верым Килемар район Арде школын тунемшыже Андрей Кириллов налын.

Эх, кертыв вет!

Могай пайрем мурымаш да кушты-маш деч посна? Мероприятийыш ушнышо-шамыч сылне номерым ям-дыленыт. Теве У Торъял район Тошто Торъял гыч «VOICE» вокал ансамбль калыкым «Рышт-рошт тавалтем» муро дене куандарен.

– Мый ансамблыш 5-ше клас-сыште тунеммем годым ушненам. Сценыште выступатлаш моткок йöратем, – ойла Диана Тойбахтина.

Чолга йочалан – чапкагаз

Ты мероприятийыш школышто сайын тунемше, түрлö конкур-сышто ойыртемалтше, СВО-што

«Айвика» команде.

улшо сарзе ен-влакын икшывышт ушненыт. Шкем чолган ончыкты-шо ўдыр-рвезе-шамычлан чапка-газым кучыктеныт. Кажне коман-дым номинаций дене палемденыт. Шернур район Койсола школын «Шонанпыл» командыже «Эн ой-ыртемайтше» лийын.

– Таношкылмаш, концерт, модмаш, шовын шўвырон шоу – чылажат келиен. Мыланна шере пöлекым кучыктеныт, морозже-ный дене сийленыт, – палдарыш ты командын ик чолга ўдыр-жö Варвара Шабалина.

Оля МАЙКОВА.
Катя СЕРГЕЕВАН фотожо-влак.

«Шонанпыл» команде.

Кугу пöрт. Тыште эрже-касше йоча йүк шокта. Тыште ава ныжыл шомакше дене шымата, ача пентгыде лияш туныкта, йоча-влак кумда илыш корнылан ямдыалтыт. Тиде пиалан кугу еш. Тыгай ешым 24 ий ончыч Алексей Петрович ден Валентина Шакеровна чумыренит. Куд икшывылан ош тўням пöлекленит. Егошинмыт (снимкыште) У Торъял посёлкышто илат.

Мурылан шўман улыт

Озавате – косметолог, массажист. Чурийым, капкылым моторештара да эмла. Суртоза шке жапыштыже У Торъял районым вуйлатен, инженерлан пашам ыштен, кызыт сулен налме канышыш лекше офицер. Тыгак черкыште пономарьлан шога. Икымше икшывышт Елена Йошкар-Оласе медицине колледжыште тунемеш. Ешан, ўдыржö кушкеш. Валерият ты колледжыште келге шинчымашым налын. Кызыт рўдоласе перинатал рўдериште медшўжарлан пашам ышта. Тудат ешан. Богдан Ежово селаште верланыше Марий аграрный колледжыште ветеринар лияш ямдыалтеш. Нуно чыланат музыкальный школыш коштыныт, тўрлö семўзгар дене шоктен моштат.

Изираак кум икшыве – ача-ава пелен. Мария 7-ше классым тунем пытарен. Тудо кушташ кумылан. У Торъял посёлкысо тўвыра да каныме рўдериште мастарлыкшым тапта. «Импульс» ансамблыш коштеш. Ёдыр тыгак художественный гимнастике дене кылым куча. Сенгымашыжат уло. Настя шушаш тунемме идалыкыште 6-шо классыш вонча. Тўвыра да каныме рўдериш коштеш. Мурашат, кушташат мастар. «Камертон» россиясе конкурсышто кокымшо верым сенген налын. «Душа России» регион-влак кокласе калык патриот муро фес-

тиваль-конкурсышто кумшо лийын. Эн изи икшыве – Юлия. Кумшо классым тунем пытарен. Тудо музыкклан эн чот шўман. У Торъял посёлкысо Э.Н.Сапаев лўмеш йоча сымектыш школышто да Тўвыра да каныме рўдериште усталыкшым виянда. Тудым Лиана Владимировна Смирнова мураш туныкта. Семым моткоч сайын шижеш. Баян, шиялтыш дене шокта. Грамот ден дипломжым шотлен от пытаре. «Душа России» регион-влак кокласе фестиваль-конкурсышто, «Наследники Победы» районысо патриот муро конкурсышто, «Радуга над Кокшагой» тўнямбал фестиваль конкурсышто икымше верым сенген налын.

– Йоча-влаклан муро дек йöратымаш мый дечем куснен, очыни. Шке жапыштыже культ-просветучилищыш (кызыт И.С.Палантай лўмеш тўвыра да сымектыш колледж) актёр да режиссёр пöлкаш тунемаш пуренам. Но тўрлö амаллан көра тунемын пытарен омыл. Сайын муренам, куштенам, – ойла ава.

Эре пырля

Егошинмыт моло еш семынак пакчасаскам ончен куштат, чывым, бройлер чывигым, комбым ашнат.

– Йоча-влакым пашалан изинек туныктена. Кеңеж мучко шўкшудым сомылат, вўдым шават.

Сурткайыкым эскерат, пукшат. Ме нунылан шуко пашам ўшанен кертына, – ойлат ача-ава.

Егошинмыт жапым пырля эртара шйöратат. Шнуй верлашке коштыт: Татарстан Республикасе Раиф монастырьыш, Угарман кундемсе Дивеево селаш. Ончыкыжым Екатеринбург олаш «Ганина Яма» черке комплексыш миен толаш шонат. Килемар районышто верланыше Молевое ер серыш православий походышкат коштыныт. Тенгызышкат миен толыныт.

– Еш – тиде изи черке, тиде йöратымаш да ўшан дене темше вер. Кугу еш – кугу пиал. Тыште икшыве-шамыч шукылан тунемаш, – ойла Валентина Шакеровна.

Ача-ава йочалан сай примерым ончыктышаш улыт. Егошинмыт шочшышт таза капкылан кушкышт манын тургыжланат, садлан спортланат жапым ойырат. Тўшка таңасымашлашкат еш дене ушнат. Мутлан, фрироуп дене «Мы – туристическая семья» районысо таңасымаште сенгышыш лектыныт.

– Тек кажне суртышто йöратымаш, икте-весым улылымаш, куан озаланат. Пелен ончыко вўдышö, тўрлö сай сомыллан кумыландыше лишыл ең-влак лийыт. Йоча-шамыч таза да пиалан кушкышт, – ойлат ача-ава.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотол еш архив гыч налме.

Молан Часамласола маналтеш?

Марий Элыште могай гына лұман ял уке?! Кажныже ойырте-малтше, историйлан, легендылан поян. Кажне вершөр шке семынже лишыл, шерге. Арам огыл калыкыште ойлат: «Кайыкат шочмо вержым ок мондо». Чынак, шочмо ялнам нимо дене от тагастаре. Патриотизм шұлыш тудын историйжымат шымлаш тарата.

Теве У Торъял район Немда школышто 9-ше классым тунем пытарыше Кирилл Мартынов (снимкыште) Часамласола ялже дене кугешна.

– Ялемым рушлаже Татаренер манына. Пеш шукерте ожно ял олмышто кугу чодыра гүжлен. Чодыраште шыргыктен йогышо вұдан корем лийын. Корем воктене Осман лұман татар илен. Илен-толын, чодырам руэн, тыге калык погынаш тўналын. Ялан Татаренер лұмым пуэныт. А кўшыл уремлан – Осман ял. Осман воктенә ожно Кўчыкэңер ял лийын. Чашка коремыште овда-влак иленыт. Икана нуно сўан дене каеныт. Вўд воктеч эртымышт годым шовычым йомдареныт, муын огытыл. Чот сыренит.

Вўд кошкыжо манын каргеныт. Икмыняр ий эртен. Вўд кошкен, эңер куакшемын. А молан Часамласола? Ожно ялыш пурьмаште часамла лийын. Тудо шаланен, кў гына кодын. Но калык садак тышке кумалаш коштын. Илен-толын, у часамлам чоңеныт, – ялын легендыж дене палдарыш рвезе.

Часамласолаште ожно кумло омартан мўкшотар лийын. Н.С.Османов мўкшым ончен. 20 имнылан, 80 презылан, чывылан вўта-шамыч, киндым кўэштме пўрт, олма сад, кевыт верланеныт. Ял «Звезда» да Ленин лўмеш колхозла дене чапланен. Йоча-шамыч тўналтыш школыш тунемаш коштыныт. Икымше туныктышо-влак Екатерина Поликарповна ден Илья Федорович Таныгинмытын лўмыштым калык кызытат шарна. 1955 ийыште школын вес пелыштыже противотрахоматозный диспансерым почыныт, 16 ең пашам ыштен.

– Шочмо ялем идалькын кажне пагытыштыже сылнылыкше дене ойырте-малтеш. Пўртўс лонгаште лийме годым чыла паша мондалтеш, а ушышто шуко-шуко у шонымаш шочеш. Тыгай мотор кундемыште шочын-кушо калыкшат поро кумылан, пашам йўратыше. Эше уста. Тышан Якут да Марий АССР-ысе сымыктышын сулло пашаеңже Г.Ф.Таныгин, Белоруссийысе сымыктышын сулло пашаеңже В.Я.Садовин, Россий Федерацийын сулло артистше, Марий Элын калык артистше В.В.Домрачев да молат шочын-кушкыныт. Ме нунын дене моткоч кугешнена! – ойла Кирилл.

Христина ТОКПУЛАТОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Йўратыме Кожлаер

Мландымбалне кажне еңын йўратыме верже уло. Марий Эл – аклыме шочмо кундемем. Мыйын изи шочмо ялем – ныл уреман Кожлаер. Тудо Морко кундемын ик эн сылне луыштыжо верланен. Ял йыр – чодыра. Ял покшелне – ер. Кенжеым тушко ачам дене кол кучаш коштына. Тушто лудо-комбо-влак йўштылыт. Тыште пўртўс пеш сылне. Чодыраште чылт йомакысе гай. Кайык-влакын юзо мурышт чоным куандарат. А смышше мочол! Ме ешна дене снегым, энгыжым, модым, понгым погена.

Шочмо ялем ий гыч ийыш вашталт толеш. Ялыште у пўрт-влак нўлталтыт. Ялемлан ятыр серызе сылнымутшым, мурызо ден композитор сылне смыштым пўлекленыт. Лишыл вершўрым вес кундем дене ом вашталте. Тудо тўняште мыланем икте.

Дмитрий СМЕРНОВ.
Морко район.

«Мланде – авана, кузе ме тыйым йўратена», – ойлат Йошкар-Оласе 80-ше номеран «Ўжара» йочасадыш коштышо ўдыр-рвезе-влак (снимкыште). Икшыве-шамыч дене мо тыгай мландышар, элнан верланымыже, могай кумдыкым айлымыже да моло нерген мутланена. Чынжымак, изинек пагалаш, аклаш туныктет гын веле йочан илыш умылымашыже келгырак лиш.

Надя ГОДУНОВА.
Авторын фотожо.

Сылне Шлань

Пеш чот сылне, пеш чот сай Морко мландыште Шлань ял. Мый эрдене кынелам – Чылалан ойлем: «Салам!» Ялна воктене Шоруньжа,

Кече шыратен онча. Шора вўд куандара, Йывырталын илена.

Дарья ПАВЛОВА.
Морко район.

Изи ньога-шамыч тўням шке шиж-машышт гоч шылат. Нуно йырым-йыр уло арвер-влакым кидышкышт кучен, пурлын ончат. Ешартыш шинчымашым тўрлө сўрет гоч пален налыт. Тиданже тўрлө теме дене картычке-шамыч пеш йонан улыт. Тыгайжым утларакше руш йылме дене келыштарыме. Ынде марлат лиеш.

Шонымаш гыч – проектыш

Ача-ава-влак шке икшывыштлан шочмо йылмым туныкташ кумылангышт, мӱнгыштӧ нунын дене марла кутырышт да марий модыш дене модышт манын, самырык ава, этнограф Надежда Васканова (снимкыште) «Йочалан – марла» проектым возен.

– Йолташ ўдырем икшывем-влак-лан руш йылме дене тўрлө сўретан картычке-шамычым пӱлеклен ыле. Тунам «Марлаже тыгай уло мо?» йодыш шочын. Шочмо йыл-мем дене тыгай пайдале модышым ышташ йӱным кычалаш тўнгалы-нам. Шонымашем вес ава-влак-ланат келшен. Тыге команде погынен. Росмолодѣжын грант конкурсшо нерген увер лекмеке, ушнаш кел-шенна. Конкурсыш 19682 йодмаш

пурен. Марий Эл гыч вич проект ончыко лектын, иктыже мемнан, – палдара Надежда Александровна.

Могай тудо лиеш?

Картычке-влак икмыняр темым авалтат: «Мӱнгысӧ вольык да янлык», «Ир янлык ден кайык-влак», «Пакчасаска, фрукт да емыж-саска», «Вургем». Нунын дене пайдаланен, йоча олыкмарий, курыкмарий алфавит, цифр-влак дене палыме лиеш.

Надежда Васканован картыкы-же-шамыч моло деч ойыртмалтыт. Нуно лўмын ямдылыме материал дене сӱрастаралтыт. Тыгайым йоча куча да пуйто пырысым (але вес янлыкым) ниялта. Тыгак икмынярыштыже QR-код верандалтеш. Тудын гоч ача-ава-влак икшывыштлан калык мурым, кўчык почеламут-шамычым колыштыктен кертгыт.

Кугу паша

Проектым илышыш шындараш манаш веле. Надеждам да тудын командыжым ончыкыжым кугу паша вуча.

– Картыкыкым олыкмарий, курыкмарий йылме-влак, эрвелмарий диалект ойыртмем шотыш налын ямдылена. Тидлан Курыкмарий, Морко районлаште, Башкортостан Республик Мишкан районышто экспедиций дене лийына. Калык деч йоча малтыме муро, модыш, шотлеммут-влакым да молым йодыштын, йўкым возен налына. Умбажыжым, картыкыкым лукмеке, йочасадаште кучалтын ончена. Тыгак проектын паша ра-дамже почеш «Шочмо марий йыл-

ме» акцияшым эртараш шонена. Тудын кышкарыште Курыкмарий, Медведево, Морко районлаште да Йошкар-Олаште ваилиймаш-влак лиедат. Шуко шочман ешын кечы-же ваиеш «Марий йылме Наталья Венина дене пырля» «ВКонтакте» воткылысе лаштыкыште онлайн мутланымашым эртарена, – ра-дамла проект вуйлатыше.

Кузе налаш?

«Мыланемат тыгай кўлеш», – йочам марла мутланаш туныкташ шо-нышо кажне кугыен шке семынже шоналтыш, очыни.

– Картычке-влакым Курыкмарий, Медведево, Морко, Оршанке районлаше икмыняр йочасада-дан да тунемме тӱнежлан пӱлеклена. Тыгак нуно проект кышкарыште эртарыме мероприятийлаш чо-лган ушнышо ешлан логалыт. Чыла-же 300 экземплярм ямдылена, – ойла Н.А.Васканова.

Фотош еш архив гыч налме.

Ӧрыктарыше экспонат!

«Немда энер дек, Чумбылат

кундемыш

Ме илыш йўитым шижын ваикена. Эшполдо, Ямакай, Пивлат уремьш Ыжеш кугезына дек ваикылна...», – тыгай шомак-влак йонгат Кукнурын чапмурыштыжо. Коеш, калык эр-тыме корныжым жапла, енге-шамычым пагала, пўртўсшым йӱра-та. Тидыже Шернур район Кукнур кыдалаш школ пеленысе тоштер-ыш пурымекат палдырна. Тудым С.Н.Конаковын вуйлатымыж почеш 2018 ийыште почыныт.

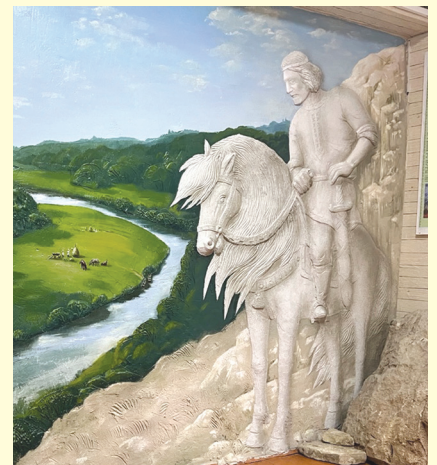
Икымше пӱлем пўтынь марий ка-лык-лан чапланыше-влак А.Ф.Кона-

ковлан, И.И.Россыгинлан, К.А.Чет-карёвлан пӱлеклалтын. Кокымшо пӱлемыште марий калыкын илыш-йўлаж дене кылдалтше экспо-нат-шамычым чумырымо. Умбажы-же – школ, Кукнур кундем нерген увер-влак.

Тоштерын ойыртмемже – барельеф технике (сўрет пырдыж гыч изиш лектыншога) денесӱрастарыме пыр-дыж (снимкыште). Тудым верысе кидмастар В.П.Алгаев ыштен.

Кукнур кундемыште лийме-ке, школ тоштерым ончалын савырыманак.

Авторын фотожа.

Лаштыкым Оля МАЙКОВА ямдылен.

Альпака парк

Шокшо кенже кече чоным куандара да сылне вершорлам ончал савырнаш тарата. Теве Йошкар-Оласе 80-ше номеран йочасадыш коштшо Малика Ганеева (снимкыште – шола гыч кокымшо) ача-аваже да шужарже дене пырля Озан олаште Горьковский кугорно умбалне Лебяжье ер воктенысе альпака паркыште лийын.

Вершор сылне, йырым-йыр ару. Мотор йолгорно, пу савар, ик түс дене келыштарыме порт-влак вигак чоным савырат. Но тиде парком янлык-влак: альпака, лама, каза да кролик-шамыч – сорастарат. Нуно айдеме дек

тунемше улыт, янлык-шамычым пукшаш, ниялташ лиеш. Мо онгайже, альпакан межыштыже аллергийым тарватыше вещества уке. Тудым лудде ниялташ лиеш. Альпака парк Маликалан шуко жаплан шарнымашеш кодеш.

Надя ГОДУНОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Альпака – верблюдо урлыклан шотлалтше да лама гай койшо янлык. Тудын межше чока да шергакан. Альпака ик метр кукшытан да 70 наре килограмм нелытан лиеш.

12 июнь –
Российын кечыже.

Даша ПОПОВАН сүретше.
Йошкар-Ола.

Ушан ой

Мынар лиеш каваже канде,
Тунаре мланде пеледеш.
Альберт СТЕПАНОВ.

Йоратем шочмо элем

Мыйын шочмо элем – Россий. Тушто ятыр түрлө калык ила. Нуно вашла ик еш се-мын келшат. Россий пүртүсшө дене чаплана: нимучашдыме чодыра ден олык, ший вудан эгер ден тенгыз, кугу курык... А мынар уста, виян еш-влак тушто шочын-кушкыныт?! Шке шочмо кундемыште, Российыште да тунямбалне чапланыше-шамычым шотленат от пытаре. Мый шке элем дене кугешнем.

Элеонора НИКИТИНА.
Морко, Купсала.

Историйым
шергалына

1855 ий
июньышто,
Крым сар жа-
пыште (1853-
1856), Севасто-
польым аралыме годым руш
войска Малахов курганыш ке-
рылтше англо-француз-турко
войскам чактарен.

Палаш онгай

13 июнь – Трайын кечыже.

Могай игече лиеш, трай?

Шем тамган йошкар копшангым кучен да тудын кукшкө але улык чонештымыжым кажне еш эскерен, очыни. Тыге трай полшымо дене игечын могай лиймыжым му-жедын. Айста ты мотор копшанге нерген кумдан-рак пален налына.

→ Туняште 4 түжем түрлө трай уло. Нуно икте-весе деч түс да шулдырысо сүрет дене ойыртемалтыт.

→ «Копшангын шулды-рыштыжо мынар тамга – тынар ияш» манме ой чын огыл. Йошкар-Ола шукуж годым шым тамга гын, весын 28 марте лийын кертеш.

→ Трай 10-12 тылзе ила. Кочкыш ситышын, лудыкшыдымылык уке гын, умыржө 2 ий марте шуйнен кертеш.

→ Тля да кушкыллан эн-гекым ыштыше вес тыгыде шукш-копшангым кочкеш.

→ Телым кашак дене мален эртарат.

Оля МАЙКОВА ямдылен.

0+

Марий Эл
Республикысе
«Марий Эл»
увер агентстве» КАУ.
Директор –
Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тун редактор –
А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тувара,
печать да калык-влакын пашашт
шотышто министерстве,
Марий Эл Республикысе
«Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл
Республикысе «Марий Эл»
увер агентстве» КАУ,
424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалькыш урем, 20-шо порт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште
погымо да верстатлыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын
типографийже» ООО-што
ямде оригинал-макет гыч
савыктыме.
Типографийын адресше:
424000, Йошкар-Ола,
Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пумы жап –
14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын
шонымашышт түрлө лийын кертят.
Серыш-алак мөнгеш огыл колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный
технологий да массовый
коммуникаций сферым
эскерыме шотышто
федеральный службын Юл кун-
дем федеральный округысо
управленийыштыже
регистраватыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьыште пумы.

У конкурс

Кочам гай лийнем

Мемнан тукумна кугу. Снимкыште эн лишыл енем-влак улыт. Тиде ачам, авам, шўжарем да ковам ден кочам. Мый кочам Сергей Андропович дене чот кугешнем. Тудо Унчо школым шуко жап вуйлатен, кызыт – сулен налме канышыште. Ковамжат, Елизавета Александровна, туныктышы-

лан пашам ыштен. Кочамым ял калык пагала. Тунемшыже-шамыч кызытат вашлиймашке толыт. Кочам мыйым сурт сомылкам ышташ туныкта, тўрлө нерген каласкала. Мый тудын гай лийнем.

Вова ТРИГОРЬЕВ.
Морко, Унчо.

Шотлыза.

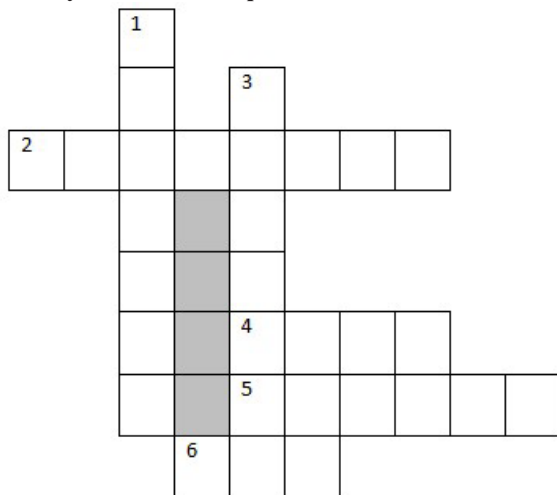

Кроссворд

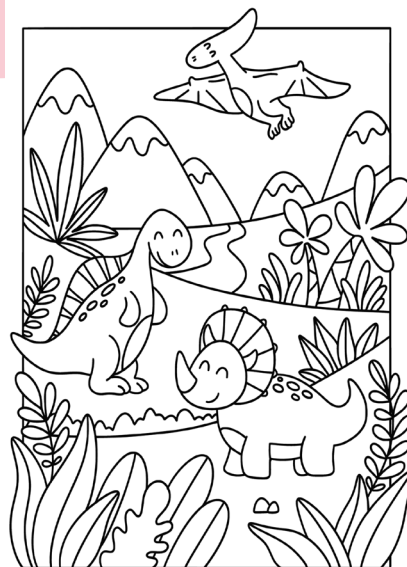
Руш серызе А.И.Купринын «Чудесный доктор» ойлымашыже почеш.

1. «Чудесный доктор» ойлымашыште эмлызын фамилийже.
2. Ойлымашын тўн геройжо.
3. Черле изи ўдырын лўмжб.
4. Уремыште могай пагыт лийын?
5. Ойлымашын авторжо.
6. Мерцалов ден эмлызын вашлийме верышт.

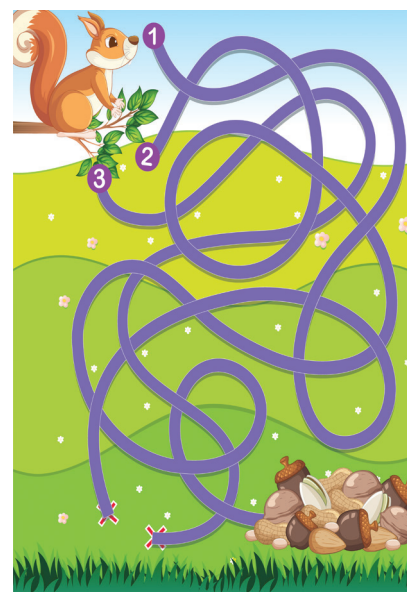
Максим КАЧУЕВ.
Волжский, Сотнур.

Сўретым чиялтыза.

Урлан кочкыш марте миен шўаш полшыза.

М.ШКЕТАН ЛҰМЕШ МАРИЙ КУТУЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР

27 июнь 20:00

Морко район, Ышўттўр ял.
Пўртўс аланыште

Кугу пайрем концерт
Айдеме чон — кавасе шўдыр

Программыште: Кумдан палыме да у муро-влакым Шкетан театрын артишше-влак йонгаларат

Кас тўгалеш 18 шагатлан

Тел: 8(8362)78-13-78
Морко: 8(8362)78-13-78
Волжский: 8(8362)78-13-78

SHKETAN.RU